

SINA USU MINUSSE!

MIKS LAPS EI USALDA SIND?

Nii mõnegi õpilase kirjandist kumab vastu suur valu sellepärast, et ei juleta oma vanemaid usaldada. Tahaks usaldada, tahaks rääkida kõik oma südamele, aga ei julge, mine tea, milline reageering tuleb. Nõnda võib juhtuda, et lapsevanem tuleb koolis klasisjuhataja juurde ja tahab teada, kellega tema laps kurameerib ja mida too väljavalitu endast kujutab. Kui vanem on seatud fakti ette, et ta midagi ei tea, peab ta iseendas sisevaatluse tegema ja küsima: millest selline usaldamatus.

Klassijuhatajana on tulnud siluda mõne vanema ja tema lapse vahelisi suhteid. Kuid abi on ju ajutine ja kui kodus järeltõlgi ei tehta, on konfliktid jälle majas.

Üldiselt jagatakse meil kiitust palju vähem kui laimust, seda nii koolis kui ka kodus. Vähene tunnus kibestab.

"Ma õpin hästi, väga hästi, teen kodus majapidamistöid, aga keegi ei märkagi seda. Mind ei ole kordagi kiidetud hea õppimise pärast, seda peetakse loomulikuks," kirjutas üks tütarlaps.

Vanem peaks tegelema oma lapse seksuaalkasvatusega, kuid üsna vähesed peavad seda oma ülesandeks. Kardavad vastata küsimustele, õigustavad end: "Aga kes mulle sellest rääkis, ise õppisin, ilm õpetas." Meil on nüüd ka ajalehekioskis näha "Playboyd" ja "Sexerit" ja kioskõõr saab pahan-dada: mis te õige mõtlete, kui need välja panete, laps tuleb ja vaatab.

Igale oma lapse pärimisele peab vanem vastama, serveerima vastuse tema eale vastavalt.

Lapse võib kodunt eemale viia ka liigne usaldus. Nimetaksin seda ükskõiksuseks. Vanem ei tea, kus ta laps on, millega tegeleb, ei tea üldse, millal ta õõsel koju tuli ja kuidas tuli. Tema magas. "Kuidas ma uurin, kus ta käib, nii suur juba teine," arvatakse. Igauks elab oma elu. Kes koolist poppi tahab visata, ajab näiteks hommikul oma kraadiklaasi üles, võimalusi kui palju, või ütleb, et esimest tundi ei ole. Vanem läheb tööle, laps hulkuma. Popitamist ei teata kodus seni midagi, kuni klasisjuhataja probleemi püsti tõstab.

Ja on ka selliseid lapsi, kes kodule enam ei allu. Kummaline on tõsiasi, et kodus, kus laps üle pea kasvanud, kaitseb vanem õpetaja

ees kuumalt oma last. Ta võib lapse ees õpetaja nii läbi söimata, et tolle kaob kõnevõime. Õpetaja on suur süüdlane, sest tunneb lapse käekäigu pärast muret. Tema ei ole imetegija. Vanem kaitseb võõraste ees pimesi oma last, küllap kodus näeb asju õiges valguses, kui näeb, aga sellistel lastel algab varsti konflikt ühiskonnaga.

Üldse ei saa ma aru nendest vanematest, kes lasevad oma lapsel rahumeeli laiselda ja mitu aastat ühes klassinumbris aega viita, ilmselt ülim ükskõiksus.

Lausa ahastamapanevalt valusad on nende õpilaste usalduslikud mõtted, kus räägitakse vanemate lahkuminekust, igatsusest oma ema või oma isa järele, aga ka eemalviibija vihkamisest, mis te-

gelikult on ju kibedus ebaõigluse pärast, ja ikkagi igatsus. Ainult see, kes oma lapse hinges on tundnud valusalt igatsust ema või isa järele, suudab mõista ja toeks olla. Aga valu jääb igaveseks, maha kustutada seda ei saa.

Lapsed näevad ja kuulevad, kuidas vanemad omavahel sõnelevad, kaklevad, joovad nõrkemiseni, ka ema. Lapsele jääb ainult lohutus unistada: kui mina kunagi oma elu elan, ei ela ma kunagi nõnda.

Aga täiskasvanuna läheb ta üsna varsti sama rada mööda, olen seda päris jälginud. Tal pole olnud jõudu oma ringist välja astuda.

Laste nimel ja laste pärast ei tohiks vanemad lahku minna! Tegelikuses on see utopia. Puudub üksteisemõistmine, üksteisega arvestamine. Lahutused on igapäevane asi, laste jagamine tavaline. Laps ei ole puutükk, mille viskad sinna, kuhu tuju juhatab. Lahutaja mõtleb enamjaolt iseendale, oma heaolule ja unustab lapsed. Alimendidki püütakse pahatihti tühisteks slikerdada, aga ka suur rahasumma ei asenda elavat inimest. Inimene, kes oma lapsele elu andis, teda tahtiski, lõhub täie teadmise-ga tema hinge ja jätab korvamatut valutunde alatiseks tema teele.

Eks ole: kõik eelnev oli nii tuttav ja palju räägitud, tüütuseni. Ja ometi ei võta me õppust. Meie, vanemad, teeme valu oma lastele ja nemand omakorda meile. Me oleme kibestunud inimesed selles heitlikus ja ebaõiglas ühiskonnas. Ja ometi peaks meil kõigil olema soe kodu, sest selleks pole ju muud vaja, kui usaldada üksteist ja arvestada üksteisega.

Lihula keskkooli õpetaja
Valli OST